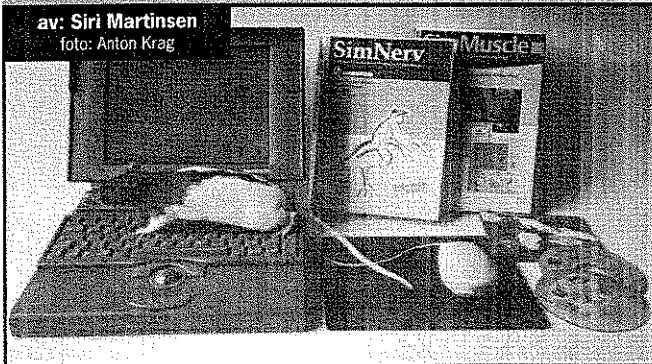

Konsekvensen av samvittighet...

av: Siri Martinsen
foto: Anton Krag

Birgit Kölln fra Tyskland og Morten Larsen fra Danmark er studenter som av samvittighetsgrunner ikke kunne leve med å utsette dyr for lidelser for selv å kunne gjennomføre en utdanning. Begge tok et valg om å uteligi fra slik undervisning. De presenterte isteden de mange alternativer som i dag eksisterer, for sine universiteter. Det fikk følger for dem begge.

Seier til slutt

intervju med Birgit Kölln, medisinerstudent i Hamburg, Tyskland, nå lege.

Hva slags dyreforbruk ble du stilt overfor som medisinerstudent?
I fysiologikurset ble frosker avlivet for å utve eksperimenter på hjerte, muskler og nerver.

Hvordan begrunnet du at du ikke ville utføre dyreforsøkene?

Jeg nektet å ta del i forsøkene på grunn av samvittighetsproblemer med drap av dyr for min utdannelses skyld. Etter min oppfatning er dyr følelse vesener som kan lide, og derfor har rett til å beskyttes mot skade og smerte.

Hvordan gikk du frem for å nekte og hva slags svar fikk du fra professorene dine?

Etter å ha blitt klar over at forsøkene eksisterte, prøvde jeg å snakke med mine professorer om samvittighetsproblemene med å delta i dem. Jeg foreslo alternative metoder og ønsket også å hjelpe til med å introdusere dem. Allikevel var ikke professorene særlig interessert, og nektet å se på noen av alternativene. De påpekte at de ville jeg skulle ta del i forsøkene, og følte de hadde rett til å bestemme kursopplegget. De sa jeg ikke kunne fortsette mine studier uten froskeforsøkene.

Hva gjorde du så?

Da jeg ikke deltok i froskeforsøkene fikk jeg ikke godkjent kurset, og kunne derfor ikke fortsette på hovedstudiet. Den eneste muligheten jeg hadde på dette tidspunktet var å gå til rettssak mot universitetet.

Hvordan forberedte du rettssaken, og hva var ditt hovedpoeng?

Dessverre eksisterte det inntil da ingen andre rettssaker hvor medisinerstudenter hadde motsatt seg dyreforsøk. Uten tidligere erfaringer var det ganske vanskelig å forberede saken. Allikevel: Jeg fant en advokat som er dyrerettighetsaktivist og som ble meget interessert. Vårt hovedpoeng var at jeg hadde samvittighetsfrihet, som også er innlemmet i Grunnloven.

Hva var resultatet av rettssaken?

Etter 4 år vant jeg til slutt mot universitetet.

Hvorfor tror du at du vant?

Jeg tror at hovedårsaken til at jeg vant rettsaken, var at jeg kunne overbevise dommerne om at jeg virkelig hadde samvittighetsgrunner til å nekte. Det var viktig at jeg var vegetarianer og at jeg oppga studiene. Dette viste hvor sterk min overbevisning om dyrs rettigheter var.

Oppnådde du noe annet med rettssaken?

Jeg oppnådde mye publisitet: mange mennesker interesserte seg for min sak. Foruten dette mottok jeg hovedsakelig bekræftelse på at det er verdt å stå på for sine overbevisninger.

Hvilke råd vil du gi til studenter som nekter dyreforbruk og som er villige til å gå til rettssak?

Hvis de virkelig har sterke følelser overfor dette, vil jeg anbefale å gå til retten. Men jeg vil også anbefale å tenke nøye igjennom det. Det kan være frustrerende. Du kan ikke fortsette dine studier - og enda verre - du vet ikke når du kan fortsette. Det kan også koste mange penger.

Tøffere enn forventet

intervju med Morten Larsen, biologistudent i Odense, Danmark.

Hva slags dyreforbruk ble du stilt overfor som biologistudent?

Ved biologistudiet på Odense universitet måtte vi delta i viviseksjon av blåmuslinger og medvirke til avlivning av rotter til biokjemiovelser. Det var også fysiologi-øvelser med muskler fra gresshopper og nerver fra frosk; toksikologi-øvelse med innsprøytning av radioaktivt materiale i bedøvede gullfisk; samt disseksjon av regnorm, krabber, sjøstjerner, torsk og due/kylling.

Hvordan begrunnet du din motvilje mot øvelsene?

Jeg hadde begynt på biologiutdannelsen for å gjøre noe godt for dyrene og naturen, ikke for å ødelegge eller utøve vold mot dem. Den slags ville jeg simpelthen ikke være med på.

Fortell kort hvordan du gikk frem for å nekte?

En medstudent og jeg sa noe i retning av ovenstående til vår lærer. Han fant det uønsket og fortalte oss at vi ikke kunne gjennomføre biologistudiet med den holdningen. Så skrev jeg til alle instanser i og utenfor universitetet som hadde noe med undervisningen å gjøre, samt et par student-interesseorganisasjoner. Jeg skrev at dyreforsøkene var etisk kontroversielle, at jeg oppfordret til at de skulle være frivillige, eller at de skulle supplere med et alternativ for at det ikke skulle gå ut over kvaliteten på utdannelsen til de som nektet. Men disse brevene fikk jeg ikke noe ut av!

Hva slags svar fikk du fra professorene dine?

Først høflig avslag. Da jeg klaget på avslaget, ble vi uvenner. Instituttledelsen brydde seg absolutt ikke om "ytterliggående" dyreværnsfolk.

Du gikk også til rettssak mot universitetet. Hvorfor?

For di obligatoriske dyreforsøkene fører til at flere ellers kompetente studenter

avskjæres fra å kunne bli utdannet innenfor biologi. Dette krenker etter min oppfattelse den menneskeretts-garanterte frihet til moral og samvittighet, og diskriminerer disse menneskers "like muligheter" til å motta undervisning. Vi blir utelukket p.g.a. det vi tror på; At det er galt å drepe dyr. Det er ikke riktig overfor studenten at "nei til dyreforsøk" får som konsekvens at han ikke kan bli utdannet til biolog. Biologi er så mye mer enn disse destruktive inngrepene. Biologi kan utøves på en human måte ved å arbeide konstruktivt og positivt med dyr i deres naturlige miljø, og det vil jeg gjerne ha lov til.

Utover dette hadde jeg møtt flere som fortalte om at de obligatoriske dyreforsøkene hadde gitt dem psykiske problemer: samvittighets kvaler og søvnbesvær.

Hvordan forberedte du rettssaken, og hva var ditt hovedpoeng?

Først og fremst gjelder det å kunne underbygge sin sak med dokumenter. Gjennom alt og spør etter skriftlige svar når du snakker med professorene. Universitetet ville ikke opplyse meg om det samlede omfang av dyreforsøk som vi skulle gjennom, så jeg måtte skaffe opplysningene fra eldre studenter. Deretter prøvde jeg å sette meg inn i de danske og internasjonale lover/regler, som kunne brukes i min sak. Og så fant jeg etter mye strev en advokat som ville hjelpe meg med å sy saken sammen!

Hva var resultatet av rettssaken?

I Danmark ble advokatens og min søknad om fri rettshjelp til å få saken prøvd ved en domstol, avvist med begrunnelse i at Statsamtet ikke mente vi kunne vinne saken. Advokaten trakk seg. Etter dette forela jeg saken for Den Europeiske Menneskerettighetskommissjonen i Strasbourg. Denne mente ikke at det i forbindelse med min sak forelå noen krenkelse av konvensjonen.

Hvorfor tror du at du tapte?

Myndighetene bruker ikke tvang overfor meg. Ingen tvinger meg til å studere biologi, og derfor er det ikke en krenkelse av mine friheter. Utover dette har lærerne likeledes en menneskeretts-garantert frihet til å sammensette utdannelsene som det passer dem.

Oppnådde du noe annet med rettssaken?

Mye omtale i de danske mediene. Overveiende tror jeg at folk utenfor det naturfaglige miljøet sympatiserte med meg.

Hvor lang tid tok kampen mot dyreforsøk til sammen, og hvilken effekt hadde det på din personlige studiesituasjon?

Det tok 3 år. Mitt studieforløp er smadret, og det er meget viltsomt om jeg blir ferdig med utdannelsen.

Hvilke råd vil du gi til studenter som nekter dyreforbruk og som er villige til å gå til rettssak?

Ikke gjør det i Danmark, i alle fall! Den nåværende lovgivning sikrer ikke dyreforsøksnekternes "rettigheter" godt nok. Selv om du vinner, er det kanskje en som taper neste år. En rettssak er etter min oppfattelse et meget dårlig sted for vanlige borgere å føre sin politiske kamp. Rettsaker foregår på systemets premisser og universitetene er en del av systemet. Innenfor dette systemet tror jeg hverken på rettferdighet eller den såkalte likhet for loven. Har en usedvanlig prinsippfast person allikevel mot til å gjøre det, så er det avgjørende å få pressen med seg. Disse sakene vinnes ikke i retten, men

Domstolen fant at jeg hadde rett til å nekte forsøk på dyr som var avlivet for formålet, og at jeg skulle tilbys alternativer.

La ikke forstokkede universiteter forhindre den positive biologien i å utvikle seg.

utenfor. Ellers er det mange andre måter å kjempe mot dyreforsøkene på: Skriv innlegg om dyreforsøksalternativer til aviser og blader. Organiser dere og aksjoner! Samle underskrifter. La ikke forstokkede universiteter forhindre den positive biologien i å utvikle seg. Arbeid med positiv biologi i prosjekter, i interesseorganisasjoner og i deres fritid.

Har du en sluttkommentar?

Jeg antar at biologien i løpet av ti år vil være forandret til noe bedre og vakrere, og med studenter og læreres hjelp kan det kanskje komme til å gå enda raskere!?

P.s: Morten er idag, to år etter intervjuet, ferdigutdannet biolog.